

24. februar 2010

UPA 2010/37

Inatsisartut Suleriaasianni § 32 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiupparput:

Piniagassanit isumalluutit siunissami nunap immikkoortuini sumiiffinnilu ataasiakkaani periarfissaasut naapertorlugit malittarisassatigut aqunneqalernissaat siunertaralugu, piniarneq aallaaniarnerlu pillugu Inatsisartut inatsisaata kiisalu nalunaarutit attuumassutillit allanngortinneqarnissaat sulissutigeqqullugit Naalackersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortat Harald Bianco, Inuit Ataqatigiit & Jakob Skade, Kattusseqatigiit Partiiat)

Tungavilersuut:

Arajutsisimaneqanngilaq nunatta annertunerujussua inuillu najugaqarfeqarnerisa ilusaat innuttaasunut assigiinngissitaartunik atugassaqaqtitsillutillu periarfissaqaqtitsimmata, pingaartumik sumiiffinni Kalaallilu Nunaata immikkoortuini assigiinngitsuni piniagassanut piniarnerit aallaaniarnerillu eqqarsaatigalugit.

Piniakkanulli assigiinngitsunut tunngatillugu piffissat piniarfissat eqqissisimatitsinermullu aalajangersakkat uumasut ingerlaarfiinut imaluunniit nunanut assigiinngitsunut apuuttarfiinut naapertuuttuaannerneq ajorput. Taamaattumik uumasut arlaannut piniacquusaaneq aallaaniaqqusaanerlu uumasut sumiiffimmik qimatereersimaneranni aatsaat ammaanegaartarmat inuussutissarsiutigalugu piniartunit kiisalu sunngiffimmi pinialuttartunit naammagittaalliutit apuuttarnerat nalaattuartaqarput. Tunumi tamanna pingaartumik imaani timmissat appat (Uria lomvia), appat sigguttuut (Uria aalge), mitit siorartuut (Somateria molissima) kiisalu mitit siorakitsut (Somateria spectabilis) eqqarsaatigalugit piniarnernut aallaaniarnernullu misigineqartarpoq.

Tunumi nannup illersugaaneranut piniagaaneranullu maleruaqqusat atuuttut eqqarsaatigalugit nannut amerliartupiloornerannut naleqqiussissagaanni eqqissisimatitsinermi piffissaliussat sukangasorujussuupput. Tunumi nannut ima amerlatigilerput illoqarfik nigulaaginnarlugu pisuttuassagaanni aallaasisanngikkaanni ulorianarsilluni. Nannullu illoqarfinnut nunaqarfinnullu apuutillattaalernerat nalinginnaalerpoq.

Ilisimavarput Kalaallit Nunaanni tamani piniakkanut piffissat piniarfissaasut eqqissisimatitsinermullu aalajangersakkat innuttaasorpasuarnerit sukangavallaartutut isigineqarmata, piniagassallu illersorneqarsinnaasumik piniagaanerannut, nunap annertunerujussuanut siamasissumillu najugaqarfeqartoqarneranut sanilliutissagaanni naapertuutinngilluinnartumik aqqitaallutik.

Qinigaaffimmi matumani Naalackersuisooqatigiit isumaqatigiissutiminni ilaatigut Naalackersuisut inuussutissarsiornikkut ineriartortitsinikkullu politikki nutaaq siunnersuutigivaat, ima ilisarnaateqartillugu: **”Illit najugaqarfiit – illit toqqaanerit”**

Naalackersuisooqatigiit isumaqatigiissutiminni allapput:

”Nunap angissusaata inuillu najugaqarfeqarnerisa ilusaata nassatarivai atugassarititaasut periarfissallu assigiinngitsuunerat. Naalackersuisut kissaatigaat sumiiffinni ataasiakkaani innuttaasut nunap immikkoortuani sumiiffinnilu ataasiakkaani aaqqiissutissanik tulluuttunik pisariaqartitallu aallaavigalugit inerisaanermut peqataatinneqarnissaat. Imminut pilersugarinissamut atatillugu nunaqarfiit – uagut nammineq tunisassiatta siammaannissaannut naleqqiullugu – pingaarutilimmik inissisimapput. Nunaqarfiit aningaasaqarnikkut atugarisaat ataavarnissamullu tulluussusiat pilersaarudioqqinnermi tunngaviusussaapput. Kommunit nutaat pilersinnerisigut oqartussaaffiit annertunerusut namminersornerusuniit kommunitut nuunnissaat isumagineqareerpoq. Kisianni Naalackersuisut kissaatigaat kommunit imminnut aqutarinissaminut suli annertunerusumik periarfissinneqarnissaat. Nunap immikkoortuinut politikkip qitiutinneqartuarnarata Kalaallit Nunaata aningaasaqarnikkut tamarmiusumik inissisimanera pitsaanerulersissavaa, tassami Kalaallit Nunaanni nunap immikkoortui ataasiakkaat periarfissinneqassapput kisimiillutik ataatsimoorlutillu namminneq periarfissaminnik pisinnaasaminnillu ineriartortitseqqinnissamut. Nunap immikkoortuinut politikkip pilersaarusionneqassaaq, akisussaaffiup suli annertunerusup kommunitut nutaanut nuunnissaa. Namminersoneq naalagaaffiup Kalaallit Nunaatalu akornanniinnaq atuutinngilaq, aammali Inatsisartut aamma nunap immikkoortuisa akornanni pissutsinut atuulluni.”

Aammattaq ukiuni kingulliunerusuni piniagassanut periarfissanik killiliinerit annertusiartuuartut inuussutissarsiutigalugu piniartut annertuumik aningaasarliulernerannik kinguneqarput. Lektor Rasmus Ole Rasmussenip, inuussutissarsiutigalugu piniartuunermi atugassarititaasunut tunngatillugu aprilimi 2005-mi nalunaarusiaani pingaartumik nunatta avannaani tunumilu piniartut aningaasatigut annertuumik ajornartorsiuteqarnerat takutinneqarpoq, taamaaginnarnissaalu ingerlaannarpasilluni. Tamanna isumakulunnarpoq taamaattumillu maanna isumaqarpugut taamatut ineriartortoqarnera malunnaatilimmik illuanut saatinneqartariaqalersoq.

Tassunga atatillugu Naalackersuisut nunap immikkoortuinut politikkiat nutaaq periarfissatsialaavoq. Taamaattumik piniagassanit isumalluutit siunissami nunap immikkoortuini sumiiffinnilu ataasiakkaani periarfissaasut naapertorlugit malittarisassatigut aqunneqalernissaat siunertaralugu, piniarneq aallaaniarnerlu pillugu Inatsisartut inatsisaata kiisalu nalunaarutit attuumassutillit allanngortinneqarnissaat sulissutigeqqullugit Naalackersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut manna saqqummiupparput.

Taamatut oqaaseqaateqarluta aalajangiiffigisassatut siunnersuutip matuma Inatsisartunit tigulluarneqarnissaa neriuutigaarput.